

Súd: Najvyšší súd
Spisová značka: 6Cdo/191/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4116203091
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Zemková
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:4116203091.1

Uznesenie

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň: 1/ AGROSPOL 5.TM, s.r.o., so sídlom Hlavná 142, Tesárske Mlyňany IČO: 34 118 381 a 2/ TerraInvestment, s.r.o., so sídlom Hlavná 124, Tesárske Mlyňany, IČO: 47 157 658, obe zastúpené JÁNSKÝ & PARTNERS s.r.o., so sídlom Štúrova 13, Nitra, IČO: 47 249 650, proti žalovanému: Ing. Juraj Vodný, samostatne hospodáriaci roľník, IČO: 31 838 138, miesto podnikania: Štefana Moyzesa 274, Tesárske Mlyňany, o vydanie kukurice alternatívne o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 10C/84/2016, o dovolaní žalobkýň 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9Co/324/2018 zo 6. februára 2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyne 1/ a 2/ sú povinné zaplatiť žalovanému náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Nitra rozsudkom č. k. 10C/84/2016-320 z 13. júna 2018 zamietol žalobu a zároveň žalovanému priznal náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie zdôvodnil tým, že v súlade s uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9Co/208/2017 z 29. marca 2018, ktorým bol prvý rozsudok súdu prvej inštancie z 12. decembra 2016 zrušený, ktorým právnym názorom bol viazaný a považoval za preukázané, že žalovaný je vlastníkom, resp. spoluvlastníkom pozemkov, ktoré obsiali žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj „žalobcovia“) osivom kukurice na jar 2014, ktorej úrodu zožal žalovaný na jeseň 2014 a žalobcom ju nevydal a ani nezaplatil jej hodnotu. Žalobkyne (ďalej aj „žalobcovia“) boli preto podľa záverov odvolacieho súdu povinní preukázať, že mali právo na týchto pozemkoch zasiať a pozbierať úrodu, ktorú skutočnosť odvolací súd nepovažoval za preukázanú, pričom ju žalobcovia nepreukázali ani po doplnení dokazovania na súde prvej inštancie po zrušení prvého rozsudku. V konaní však zostalo sporné, či Poľnohospodárske družstvo Tesárske Mlyňany (ďalej aj „družstvo“) ako prenajímateľ uzavrelo so žalobcom 1/ ako nájomcom, dňa 2.1.1996 platne nájomnú zmluvu, ktorej predmetom mali byť sporné pozemky, pretože žalovaný v konaní namietal najskôr jej existenciu a potom predložený súpis parciel, o ktorom tvrdil, že nebol jej súčasťou. Pretože nájomná zmluva bola súdu predložená v písomnej forme, bolo tým preukázané, že bola uzavretá, pričom aj bola podpísaná oboma zmluvnými stranami. V predmete nájomnej zmluvy nebola poľnohospodárska pôda a iná pôda bližšie označená a zo zmluvy nevyplývalo, že by jej súčasťou mal byť predložený súpis parciel, nebola zmluva v tejto časti určitá, a preto je podľa prvoinštančného súdu s poukazom na § 37 ods. 1 a § 41 Občianskeho zákonníka neplatná, pričom ani z výpovede svedka - správcu konkurznej podstaty družstva nebolo preukázané, že by si z nej nájomca plnil svoje povinnosti a platil za uvedené pozemky nájomné. Keďže nájomná zmluva nie je v uvedenej časti platná, tak nie sú platné ani dohody, ktoré následne uzavrel žalobca 1/ so žalobcom 2/, ktorými prenechal niektoré pozemky do užívania žalobcovi 2/. V spore nebolo sporné a výpisom z obchodného registra aj preukázané, že na majetok družstva bol uznesením z 18.12.1997 vyhlásený konkurz. Pretože zákonom č. 571/2007 Z. z. o zmene zákona o pozemkových úpravách s účinnosťou od 1.1.2008 bol § 15 zákona č. 330/1991 Zb. zrušený a do uvedeného zákona bol doplnený §

42i o tom, že rozhodnutie o schválení zjednodušeného rozdeľovacieho plánu urýchleného usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov stráca platnosť, okrem iného, dňom nadobudnutia právoplatnosti uznesenia súdu o začatí konkurzného konania na majetok poľnohospodárskeho podniku, a to aj vtedy, ak takéto rozhodnutie bolo vydané pred 1.1.2008, stratili uvedené rozhodnutia Pozemkového úradu v Nitre o schválení zjednodušeného rozdeľovacieho plánu vykonania urýchleného usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov, z ktorých odvodzovali svoje užívacie právo k sporným pozemkom žalobcovia, k 1.1.2008 platnosť, pretože na majetok družstva bol v tom čase vyhlásený konkurz. Pretože nájomná zmluva a ani dohody nie sú v časti týkajúcej sa sporných pozemkov platné a keďže od 1.1.2008 sa užívateľské pomery k týmto pozemkom vrátili do stavu pred vydaním rozhodnutí pozemkovým úradom, neboli žalobcovia 1/ a 2/ na jar 2014, kedy sporné pozemky obsiali osivom kukuricou ich oprávnenými užívateľmi, ale ich oprávneným užívateľom bol žalovaný, ktorý bol vlastníkom, resp. spoluvlastníkom týchto pozemkov. Žalobcovia neboli oprávnenými držiteľmi pozemkov, boli povinní pozemky vydať žalovanému, čo však neurobili, ani po výzve žalovaného uskutočnenej v súlade s vyjadrením odvolacieho súdu, naopak na pozemkoch ďalej hospodárili, čím obmedzovali vlastnícke právo žalovaného, ktorý sám chcel na pozemkoch vykonávať poľnohospodársku činnosť. Pretože od žalovaného nemožno spravodlivo požadovať, aby strpel opakované bezdôvodné obsievanie jeho pozemkov žalobcami, ktorí sa bez právneho titulu rozhodli na svoj vlastný prospech ich užívať, hoci už v predchádzajúcich rozhodnutiach súdu boli vymedzené ich povinnosti voči žalovanému a pretože na právne vzťahy neoprávneného držiteľa a vlastníka a nároky z nich nie je možné z dôvodu špeciálnej úpravy v Občianskom zákonníku použiť všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka o vydaní bezdôvodného obohatenia, súd žalobu žalobcov o vydanie kukurice zamietol bez toho, aby sa zaoberal otázkou jej vlastníctva. Pretože žalovaný kukuricu nezničil, ale ju pokosil po odpadnutí hrozby trestného stíhania, a to v rámci výkonu svojho užívacieho práva k pozemkom, ktoré mu patrí, nemožno tento jeho postup chápať ako porušenie právnej povinnosti podľa § 420 Občianskeho zákonníka a ani ako postup odporujúci § 415 Občianskeho zákonníka, a preto podľa prvoinštančného súdu nie je žaloba ani v časti požadovanej náhrady škody dôvodná, a zamietol ju.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov potvrdil rozsudkom sp. zn. 9Co/324/2018 zo 6. februára 2020 rozsudok súdu prvej inštancie. Žalovanému voči žalobcom 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Uviedol, že prejednávajúc podané odvolanie žalobcov 1/ a 2/, bolo potrebné ustáliť, že pokiaľ súd prvej inštancie konštatoval, že rozhodnutia Pozemkového úradu v Nitre o schválení zjednodušeného rozdeľovacieho plánu vykonania urýchleného usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov, z ktorých odvodzovali svoje užívacie právo k sporným pozemkom žalobcovia, stratili platnosť, pretože na majetok družstva bol vyhlásený konkurz, s takýmto záverom súdu prvej inštancie sa stotožnil. Rozhodnutím Pozemkového úradu v Nitre zo dňa 03.05.1992 číslo: 8/91 a z 08.11.1995 číslo: 38/95, bolo podľa § 15 ods. 2 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách (ďalej len „zákon č. 330/1991 Zb.“) schválené urýchlené usporiadanie vlastníckych a užívacích poľnohospodárskych pomerov k predmetným pozemkom a tieto pozemky boli dané do dočasného užívania Poľnohospodárskemu družstvu v Tesárskych Mlyňanoch. Predmetné družstvo tieto pozemky nájomnou zmluvou (02.01.1996) dalo do užívania žalobcovi 1/. Na Poľnohospodárske družstvo Tesárske Mlyňany bol uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 18.12.1997 č. k. Z-2-33K 266/96-75 vyhlásený konkurz, ktorý bol zrušený rozhodnutím súdu zo dňa 18.05.2017 po splnení rozvrhového výťažku a družstvo bolo k 30.11.2017 vymazané z obchodného registra.

3. Odvolací súd z ustanovenia § 42i zákona č. 330/1991 Zb. v znení účinnom od 01.01.2008 ustálil, že rozhodnutie o schválení zjednodušeného rozdeľovacieho plánu vykonania urýchleného usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov stráca platnosť dňom nadobudnutia právoplatnosti uznesenia súdu o začatí konkurzného konania na majetok poľnohospodárskeho podniku (nie k 01.01.2008, tak ako konštatoval súd prvej inštancie). Z uvedeného dôvodu preto, pokiaľ družstvo dňa 02.01.1996 uzatvorilo so žalobcom 1/ nájomnú zmluvu, táto dňom právoplatnosti vyhlásenia konkurzu na majetok družstva stratila platnosť a dňom 01.01.2008, kedy predmetné ustanovenie zákona (§ 42i zákona č. 330/1991 Zb.) nadobudlo účinnosť, stratila i účinnosť. Týmto dňom žalobca 1/ stratil právo disponovať, nakladať a užívať predmetné nehnuteľnosti. Preto za situácie, ak dňa 01.03.2014 uzavrel so žalobcom 2/ dohodu o užívaní týchto pozemkov na obdobie od 01.03.2014 do 31.12.2014 a následne do 31.12.2015, nemohla táto dohoda byť platne uzavretá. Preto je potrebné konštatovať, že žalobca 1/ a následne i žalobca 2/ v dobe rozhodnej v tomto konaní (apríl až december 2014) neboli oprávnení na užívanie predmetných

pozemkov, ktoré sú vo vlastníctve žalobcu, a ak dané pozemky užívali, užívali ich bez právneho dôvodu. V tomto ohľade stratila potom odvolacia argumentácia žalobcov vo vzťahu k určitosť nájomnej zmluvy súvisiacej so špecifikáciou nehnuteľností akékoľvek opodstatnenie, a preto sa už odvolací súd touto argumentáciou nezaoberal. Pokiaľ žalobcovia namietali neprípustnosť retroaktívneho pôsobenia ustanovenia § 42i zákona č. 330/1991 Zb., i na právne vzťahy pred 01.01.2008, uviedol, že ustanovenie § 42i zákona č. 330/1991 Zb. vo svojom znení priamo zakotvuje, že táto zákonná úprava platí aj vtedy, ak rozhodnutie bolo vydané pred 01.01.2008. V tomto ohľade potom nebol dôvod polemizovať o časovej pôsobnosti tejto právnej normy. Poukázal aj na výklad ustanovenia § 42i zákona č. 330/1991 Zb. v inom spore, rovnako medzi stranami tohto sporu, ktorý bol vedený na Krajskom súde v Nitre vo veci sp. zn. 25Co/21/2019, obdobne aj na vec pred Krajským súdom v Trenčíne sp. zn. 19Co/115/2016.

4. Odvolací súd uzavrel, že oprávneným držiteľom je ten, kto nakladá s vecou ako s vlastnou a je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí alebo vykonáva právo pre seba. Dobromyseľnosť teda znamená, že držiteľ je ohľadne existencie svojho práva v omyle. Posúdenie, či držiteľ je, alebo nie je dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne, a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) účastníka, a treba vždy brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal, resp. nemohol mať dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedlniteľný. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo v neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností. Vzhľadom na všeobecne (aj v oblasti súkromného práva) uznanú zásadu ignorantia iuris non excusat (neznalosť zákona neospravedľuje), vyplývajúcu zo samej podstaty práva, právny omyl držiteľa, vychádzajúci z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka platného v dobe, kedy sa držiteľ ujal držby, nie je ospravedlniteľný. Len výnimočne možno takýto omyl ospravedlniť, a to v prípadoch, keď znenie zákona je nejasné a pripúšťa rôzny výklad (uznesenie NS SR sp. zn. 5Cdo/30/2010). Pokiaľ žalobcovia tvrdia, že ako držiteľia boli dobromyseľnými (oprávnená držba nevlastníka), s uvedeným nemožno súhlasiť, keď právny omyl držiteľa, vychádzajúci z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia zákona (§ 42i zákona č. 330/1991 Zb.), nie je omyl ospravedlniteľný a nezakladá tak dobromyseľnosť držby s podmienkou dobromyseľnosti po celú dobu jej trvania.

5. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne citoval ustanovenie § 131 ods. 1 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého neoprávnený držiteľ nenadobúda vlastníctvo k plodom a je povinný plody a úžitky vydať jeho vlastníčkovi. Medzi základné práva vlastníka totiž patrí právo požívať plody a úžitky veci, ktorá mu patrí. Prírastkom je pritom všetko, čo vzíde z vlastníckovej hlavnej veci. Za prírastky sa považujú jednak prirodzené plody, a jednak plody civilné. Prirodzenými plodmi sú prírastky plodonosnej veci, sú to najmä plody zeme (pôdy), t. j. čo sa na nej urodilo (napr. ovocie, zelenina) a mláďatá zvierat. Vychádzajúci potom z občianskoprávnej zásady, že vlastnícke právo k plodom patrí vlastníčkovi hlavnej veci, (pokiaľ v prípade ich oddelenia od hlavnej veci vlastnícke právo nezíska niekto iný), ako i zo zásady, že právo vlastníka na prírastky veci tvorí súčasť obsahu vlastníckeho práva, a teda, že prírastky sledujú osud hlavnej veci, je opodstatnené ustáliť len taký záver, že postup žalovaného ako vlastníka hlavnej veci (pôdy) vo vzťahu k jej prirodzeným plodom nebol v rozpore s právnou normou, tak ako neodôvodnene žalobcovia namietali.

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) prostredníctvom advokáta. Namietali, že:

(i) V odvolacom konaní došlo k vade uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“);

(ii) rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. spočíva v nesprávnom právnom posúdení právnej otázky, ktorá nebola ešte v praxi dovolacieho súdu riešená (dovolacie dôvody podľa § 432 ods. 1 C.s.p.).

7. Žalobcovia sú presvedčení o tom, že v danom prípade došlo zo strany odvolacieho súdu k tak závažnému nesprávnemu procesnému postupu, že žalobcom bolo znemožnené, aby uskutočňovali im

patriace procesné práva v takej miere, že nepochybne došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nakoľko žalobcovia majú za to, že odvolací súd zaťažil konanie vadou tzv. zmätočnosti, spočívajúcou v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, najmä jeho odsekov 16. a 17. vyplýva, že odvolací súd svoje rozhodnutie založil v zásade len na výklade a aplikácii ustanovenia § 42i zákona č. 330/1991 Zb., pričom na základe vlastného výkladu a aplikácie tejto právnej normy skonštatoval, že žalobcovia neboli oprávnení na užívanie predmetných pozemkov, a ak dané pozemky užívali, mali ich podľa odvolacieho súdu užívať bez právneho dôvodu.

8. Napriek tomu, že výklad a aplikácia ustanovenia § 42i zákona č. 330/1991 Zb. je podľa dovolateľov zjavne zásadná a určujúca pre rozhodnutie vo veci, odôvodnenie odvolacieho súdu v tejto zásadnej veci spočíva skôr len v konštatácii bližšie náležite neodôvodnených záverov súdu bez toho, aby súd ním uplatnený spôsob výkladu a následnej aplikácie zákonnej normy akokoľvek vysvetlil. Úplne absentuje odôvodnenie o tom, či boli splnené podmienky na aplikáciu ustanovenia § 42i v súvislosti so začatím konkurzného konania na majetok poľnohospodárskeho podniku. Vychádzajúc totiž zo zákonného znenia ustanovenia § 42i, pre prípad konkurzného konania muselo ísť o konanie, resp. o majetok poľnohospodárskeho podniku, na ktorý sa vzťahoval zákonný nájom podľa osobitného predpisu. Uvedeným osobitným predpisom je v zmysle odkazu zákon č. 229/1991 Zb., čím sa však súdy pred aplikáciou ustanovenia § 42i v súvislosti s konkurzným konaním vôbec nezaoberali, súdy pred aplikáciou tejto právnej normy vôbec nezisťovali a neustáliť (aspoň o tom nie je akákoľvek zmienka v odôvodnení súdnych rozhodnutí), či v zmysle zákona č. 229/1991 Zb. išlo o majetok, na ktorý sa podľa ustanovenia § 22 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. vzťahoval zákonný nájom, t. j. že išlo o majetok, na ktorom ku dňu účinnosti zákona č. 229/1991 Zb. zanikali práva družstevného užívania, že išlo o združené pozemky vlastníkov, ktorí nie sú/neboli členmi poľnohospodárskeho družstva, a či medzi doterajším užívateľom a vlastníkom poľnohospodárskeho pozemku nedošlo k inej dohode, tzn. či dňom účinnosti tohto zákona alebo dňom, keď bol pozemok podľa druhej časti tohto zákona vydaný, vznikol medzi nimi nájomný vzťah a bez ďalšieho na vec aplikovali ustanovenie § 42i.

9. Odvolací súd sa s argumentáciou žalobcov ohľadom aplikácie ustanovenia § 42i (ako ani ďalšími dôvodmi odvolania) podľa dovolateľov nijako nevysporiadal, v časti ustálenia podmienok aplikácie ustanovenia § 42i odôvodnenie úplne absentuje, súdy zrozumiteľne, jasne, výstižne a logicky kompaktným spôsobom nevysvetlili, z akých dôvodov aplikovali a interpretovali uvedenú právnu normu spôsobom, ktorý v zásade odporuje základným zásadám demokratického právneho systému a práva ako takého, t. j. v rozpore so zákazom retroaktivity právnych noriem, ako definujúcim znakom právneho štátu (ktorý je významnou demokratickou zárukou ochrany práv občanom a právnej istoty, napr. PL. ÚS 16/95, nález z 24. mája 1995 uverejnený v Zbierke náleзов a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 1995, s. 49), v dôsledku čoho odvolací súd rozhodol bez toho, aby sa zaoberal zásadnými otázkami, či je vôbec ustanovenie § 42i na vec aplikovateľné, a ak áno, prečo by ním realizovaná retroaktívna aplikácia vôbec mohla alebo mala byť prípustná a súladná so základnými princípmi právneho štátu.

10. Ak teda odvolací súd, navyiac odlišne od súdu prvej inštancie, na základe ustanovenia § 42i, ktoré bolo do zákona č. 330/1991 Zb. doplnené s účinnosťou zákona č. 571/2007 Z. z., prijatého dňa 25. októbra 2007, t. j. s účinnosťou od 1.1.2008, len konštatuje, že rozhodnutie o schválení zjednodušeného rozdeľovacieho plánu vykonania urýchleného usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov stráca platnosť dňom nadobudnutia právoplatnosti uznesenia súdu o začatí konkurzného konania na majetok poľnohospodárskeho podniku, a preto dňom právoplatnosti vyhlásenia konkurzu mala podľa súdu bez ďalšieho odôvodnenia nájomná zmluva zo dňa 2.1.1996 stratiť platnosť (odvolací súd pritom neuvádza akým dňom), bez toho, aby túto svoju zjavnú priamo retroaktívnu aplikáciu tejto normy bližšie, resp. akokoľvek odôvodnil, nemožno uvedené považovať za dostatočný spôsob zdôvodnenia (vysvetlenia) vlastných úvah súdu, ktorými sa spravoval pri takomto posúdení právnej stránky sporu, v zásade na ktorom len napokon svoje rozhodnutie založil. Súd prvej inštancie ani odvolací súd, podľa dovolateľov neuviedli v rámci vykonaných dôkazov a odôvodnenia rozhodnutí rozhodujúci listinný dôkaz, a to Stanovisko Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky zo dňa 21.2.2017, ako predkladateľa zákona, ktoré sa priamo týkalo prejednávanej problematiky a žalobcami namietaných skutočností ohľadom ustanovenia § 42i. Tento listinný dôkaz pritom súdu predložili na pojednávaní dňa 13.6.2018 bez toho, aby sa s ním súdy akokoľvek vysporiadali. Aj uvedené je v rozpore s už uvádzaným ustanovením § 220 ods. 2 C.s.p., podľa ktorého má súd v odôvodnení rozsudku uviesť, okrem iného, aké dôkazy žalobca označil, aké dôkazy súd vykonal, a ktoré nie, a prečo.

11. Vzhľadom k uvedenému nedostatku - absencii dostatočného, presvedčivého a napokon akéhokoľvek zrozumiteľného odôvodnenia záveru súdu, na ktorom postavil svoje meritórne rozhodnutie, je preto podľa názoru žalobcov daný dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 420 písm. f) C.s.p.

12. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 C.s.p. dovolatelia argumentovali tým, že odvolací súd na vec aplikoval právnu normu, ktorá vznikla neskôr, ako nastala právna skutočnosť s ktorou sa spája strata platnosti rozhodnutí o schválení zjednodušeného rozdeľovacieho plánu vykonania urýchleného usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov, znamená to, že aplikoval zmenu právnej úpravy spôsobom, ktorý predstavuje absolútne neprípustnú tzv. pravú retroaktivitu, keď neskorší právny predpis so spätnou účinnosťou (s dopadom do minulosti) upravuje vzťahy, ktoré vznikli v minulosti, v dôsledku toho nastáva stav, v rámci ktorého účinnosť neskoršieho právneho predpisu nastáva skôr ako jeho platnosť (skôr, než začal existovať), čo je neprípustné. Uvedené je pritom v rozpore, jednak so základnými zásadami demokratického právneho systému, a jednak v rozpore s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, napr. rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžo/32/2014, 4Sžo/28/2013, 10Sžo/57/2013, 5SŽ/20/2010 a iné.

13. Odvolací súd nesprávne posúdil právnu otázku, ak v dôsledku doplnenia ustanovenia § 42i do zákona č. 330/1991 Zb. s účinnosťou od 1.1.2008 zákonom č. 571/2007 Z. z., túto aplikoval na prejednávajúcu vec spätne tak, že Rozhodnutie Pozemkového úradu v Nitre zo dňa 3.5.1992 číslo 8/91 a zo dňa 8.11.1995 číslo 38/95, ktorými boli dané do dočasného užívania predmetné pozemky Poľnohospodárskemu družstvu v Tesárskych Mlyňanoch, ktoré ohľadom nich, ako prenajímateľ, uzatvorilo dňa 2.1.1996 so žalobcom 1/ nájomnú zmluvu, stratili spätne platnosť, a to dňom nadobudnutia právoplatnosti uznesenia súdu o začatí konkurzného konania na majetok poľnohospodárskeho podniku (Poľnohospodárskemu družstvu v Tesárskych Mlyňanoch). Na majetok Poľnohospodárskeho družstva v Tesárskych Mlyňanoch bol pritom vyhlásený konkurz Uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. Z-2-3K 266/96-75 zo dňa 18.12.1997.

14. Krajský súd podľa názoru dovolateľov na základe neopodstatnenej (z ustanovenia § 42i ani nevyplývajúcej), resp. neprípustnej retroaktívnej aplikácie ustanovenia § 42i účinného od 1.1.2008 vec nesprávne právne posúdil, pretože je zrejmé, že právna norma ustanovenia § 42i môže vyvolávať účinky len do budúcnosti. Aj podľa tohto je nepochybné, že súd nesprávne právne posúdil a nesprávne aplikoval ustanovenie § 42i jednak neprípustne retroaktívne, navyiac spôsobom, ktorý z predmetného ustanovenia § 42i (ani z hľadiska retroaktívneho aplikovania, no ani z hľadiska vzťahnutia ustanovenia na rozhodnutie o konkurze) vôbec nevyplýva, a nikdy ani nevyplýval. Súd tak nesprávne právne posúdil, ak už na vec aplikoval ustanovenie § 42i, že v dôsledku novelizácie zákona č. 330/1991 Zb. z. zákonom č. 571/2007 Z. z., účinnej od 1.1.2008 mala v bližšie odvolacím súdom neurčenom okamihu nájomná zmluva zo dňa 2.1.1996, od ktorej pôvodne žalobcovia odvodzovali svoje právo na užívanie predmetných pozemkov v rozhodnom čase (roku 2014), stratiť najskôr platnosť, a dňom 1.1.2008 aj účinnosť, v dôsledku čoho nemali byť žalobcovia oprávnení na užívanie predmetných pozemkov, a ak ich užívali, malo ísť o užívanie bez právneho dôvodu, v dôsledku čoho nemali byť (a to aj keby boli v objektívnom omyle) ani oprávnenými držiteľmi pozemkov, čo viedlo k zamietnutiu ich žaloby. Uvedený záver odvolacieho súdu a právne posúdenie tejto právnej otázky je podľa dovolateľov v priamom rozpore so základnými zásadami právneho demokratického štátu, a základnými zásadami právnej teórie.

15. Okrem toho zákon o konkurze a vyrovnaní č. 328/1991 Zb., v režime ktorého bol na majetok dotknutého poľnohospodárskeho podniku (Poľnohospodárske družstvo v Tesárskych Mlyňanoch) v roku 1997 vyhlásený konkurz, bol pred účinnosťou ustanovenia § 42i (od 1.1.2008) zrušený zákonom č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, a teda platil a bol účinný len do 31.12.2005. Pôvodná právna úprava pritom uznesenie o začatí konkurzného konania ani nepoznala, keď súd vyhlásil na majetok úpadcu konkurz. Podľa zákona č. 328/1991 Zb., právo nepoznalo uznesenie o začatí konkurzného konania, keď túto dvojfázovosť konkurzného práva (začatie konkurzného konania a vyhlásenie konkurzu) zaviedla až právna úprava zákona č. 7/2005 Z. z. vo svojich ustanoveniach § 14, resp. § 18 a § 19 tohto zákona. Podľa pôvodnej právnej úpravy súd nerozhodoval o začatí konkurzného konania, tak ako v zmysle zákona č. 7/2005 Z. z., kde súd najskôr, ak návrh na vyhlásenie konkurzu spĺňal zákonom ustanovené náležitosti (teda posudzuje návrh z hľadiska formálneho, nie z hľadiska dôvodov na vyhlásenie konkurzu) rozhodne o začatí konkurzného konania (§ 14 zákona č. 7/2005 Z. z.) a neskôr, ak sú podmienky pre konkurz úpadcu splnené, rozhodne o vyhlásení konkurzu (§ 18, § 19, resp. § 22 zákona 7/2005 Z. z.).

16. V tomto zmysle novelizáciou zákona č. 330/1991 Zb. ustanovením § 42i nemohlo prísť k strate platnosti rozhodnutí o schválení zjednodušeného rozdeľovacieho plánu vykonania urýchleného usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov na základe právnej skutočnosti (konkurzu na majetok Poľnohospodárskeho družstva v Tesárskych Mlyňanoch v roku 1997), ktorá nastala viac ako 10 rokov pred účinnosťou ustanovenia § 42i, a to či už z dôvodu neprípustnosti retroaktívneho pôsobenia právnych noriem a ich retroaktívnej aplikácie, resp. z dôvodu, že právoplatnosť uznesenia o začatí konkurzného konania v roku 1997 ani nenastala, nakoľko vtedy účinný zákon č. 328/1991 Zb., takú právnu skutočnosť, predpokladanú ustanovením § 42i nepoznal, teda táto právna skutočnosť ani nenastala. Uvedené napokon potvrdzuje aj zákonný odkaz 57) pôvodného znenia ustanovenia § 42i, ktorý odkazuje na zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 7/2005 Z. z.“), ktorý nadobudol účinnosť až 1.7.2005.

17. K dovolaciemu dôvodu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) C.s.p. dovolatelia uviedli, že v doterajšom súdnom konaní nebolo akokoľvek zisťované, zistené alebo inak ustálené, či v súvislosti s konkurzným konaním na majetok poľnohospodárskeho podniku, v dôsledku ktorého by (vo všeobecnej rovine) vôbec mohlo byť skúmané, či došlo k strate platnosti rozhodnutí o schválení zjednodušeného rozdeľovacieho plánu vykonania urýchleného usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov, ide skutočne o majetok poľnohospodárskeho podniku, na ktorý sa vzťahoval zákonný nájom podľa ustanovenia § 22 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. V tomto smere odvolací súd nesprávne a zjavne bez ďalšieho (čím tento dôvod prípustnosti dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. pre absenciu odôvodnenia predstavuje zároveň dôvod prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p.) právne posúdil, že boli splnené všetky zákonom predpokladané podmienky aplikácie ustanovenia § 42i. Čo sa týka právneho posúdenia poslednej vety ustanovenia § 42i, je už aj z pôvodného znenia tohto ustanovenia zrejmé, že posledná veta sa nevzťahuje na uznesenie súdu o začatí konkurzného konania, čo napokon potvrdzuje aj aktuálne znenie ustanovenia § 42i. V tomto zmysle nemožno ustanovenie § 42i akokoľvek spätne spájať s Uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7_2_3K 266/96-75 zo dňa 18.12.1997, ktoré navyše nie je uznesením o začatí konkurzného konania, vydaným podľa zákona č. 7/2005 Z. z., tak ako na tento predpis odkazuje vyššie rozoberaný zákonný odkaz 57. V dôsledku čoho nemohlo prísť ani k strate platnosti rozhodnutí o schválení zjednodušeného rozdeľovacieho plánu vykonania urýchleného usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov, a teda ani neplatnosti nájomnej zmluvy zo dňa 2.1.1996, ako nesprávne právne posúdil odvolací súd.

18. V zmysle vyššie uvedených námietok nemohlo prísť podľa dovolateľov ani k strate platnosti rozhodnutí o schválení zjednodušeného rozdeľovacieho plánu vykonania urýchleného usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov, a nemohla ani nájomná zmluva zo dňa 2.1.1996 stratiť platnosť niekedy v roku 1997, a už vôbec nie účinnosť dňom 1.1.2008. V tomto zmysle nájomná zmluva trvala až do uplynutia dohodnutej doby nájmu, t. j. do 31.12.2000, pričom následne sa nájom, aj s poukazom na ustanovenie § 676 Občianskeho zákonníka, zákonnou fikciou obnovoval vždy na dobu jedného roka, a to až do účinnosti zákona č. 504/2003 Z. z., podľa ktorého sa v zmysle ustanovenia § 12 ods. 1, v spojení s ustanovením § 8 ods. 1 tohto zákona, zo zákona obnovoval nájom, a to vždy na dobu minimálne 5 rokov, a to aj do 31.12.2014 (postupne do 31.12.2001, do 31.12.2002, do 31.12.2003, do 31.12.2004 podľa Občianskeho zákonníka, a následne do 31.12.2009 a napokon do výmazu družstva ku dňu 30.11.2017 z obchodného registra. V dôsledku toho boli žalobcovia oprávnenými nájomcami, resp. minimálne oprávnenými držiteľmi predmetnej pôdy, pričom v tejto súvislosti opätovne pripomína, že držba sa považuje za oprávnenú aj v prípade pochybností!

19. S poukazom na vyššie uvedené nedostatky dovolaním napadnutého rozhodnutia žalobcovia preto prostredníctvom svojho advokáta žiadali Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd, aby o podanom dovolaní rozhodol tak, že v zmysle ustanovenia § 449, resp. ustanovenia § 450 Civilného sporového poriadku dovolaním napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 9Co/324/2018-370 zo dňa 6.2.2020 zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na opätovné prejednanie a rozhodnutie, prípadne, aby zrušil aj rozsudok Okresného súdu Nitra č. k. 10C/84/2016-320 z 13.6.2018 a žalovaného zaviazal k náhrade trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

20. K dovolaniu sa vyjadril žalovaný písomne dňa 9.8.2020 tak, že žalobcovia v celom texte dovolania opakujú nesprávnosť právneho posúdenia § 42i zákona č. 330/1991 Zb. zo strany odvolacieho súdu. Konkretizujú dovolacie dôvody uvádzajú:

1. dovolací dôvod § 420 písm. f) CSP - odvolací súd zrušil žalobcom právo na spravodlivý proces tým, že dostatočne neodôvodnil vykonanie dôkazov a najmä ich subsumovanie k citovanému § 42i;

2. podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP - odvolací súd nesprávne právne posúdil právnu otázku ustanovenia § 42i citovaného zákona, ktorá v praxi dovolacieho súdu nebola dosiaľ riešená.

S odôvodnením dovolacích dôvodov žalobcov žalovaný nesúhlasil. Jedná sa o výklad právnej normy, preto mal za to, že dovolací súd nemá povinnosť ani kompetenciu komplexného výkladu ustanovenia zákona, ale má najmä povinnosť odôvodniť jeho aplikáciu v konkrétnom prípade. Ustanovenie § 42i zákona č. 330/1991 Zb. sa všeobecne uplatňuje bez pochybností od svojej účinnosti (01.01.2008) prostredníctvom všetkých orgánov štátnej správy. Doposiaľ nevznikol žiaden spor, ktorým by bola spochybňovaná realizácia tohto ustanovenia. Mal za to, že odvolací súd v rozsahu, v ktorom aplikoval predmetné ustanovenie, odôvodnil dostatočne svoje rozhodnutie. Z uvedeného dôvodu nie je ani možné považovať nedostatočný výklad za porušenie práva na spravodlivý proces. Na základe vyššie uvedených dôvodov žalovaný žiadal Najvyšší súd Slovenskej republiky, aby dovolanie žalobcov zamietol pre nedôvodnosť.

21. Najvyšší súd SR ako súd dovolací (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

22. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením ich súdnej ochrany. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom odvolacom návrhu spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

23. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

24. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014).

25. Dovolatelia namietali dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú:

a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces;

b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

26. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou práva na spravodlivý súdny

proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

27. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

28. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom či mimosporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1ECdo/10/2014, 3Cdo/146/2013). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

29. V súvislosti s uvedeným dovolacím dôvodom najvyšší súd konštatuje, že dovolatelia neuviedli také relevantné námietky, ktoré by zodpovedali dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Dovolatelia sa vo svojom dovolaní venovali aj dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP a svoje argumenty a námietky, ktoré uviedli, podradili ako pod dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP tak aj pod dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. V prípade dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd dospel k záveru, že nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 CSP.

30. Dovolatelia síce namietali nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajského i prvostupňového súdu a to preto, že odvolací súd dostatočne nevysvetlil, akým spôsobom sa zaoberal listinným dôkazom - Stanoviskom Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky zo dňa 21.02.2017 a ako sa s ním vysporiadal. S uvedenou argumentáciou dovolateľov sa dovolací súd stotožnil len čiastočne. Je pravdou, že v dôvodoch dovolaním napadnutého rozsudku ani v prvoinštančnom rozhodnutí nie je zmienka o uvedenom liste, ide teda o tzv. opomenutý dôkaz. Na strane druhej dovolací súd konštatuje, že predmetný list a jeho obsah nie je pre žalobcov v danej veci rozhodujúci, keďže právne posúdenie veci v kontexte ustanovenia § 42i zákona č. 330/1991 Zb. patrí výlučne do právomoci súdu a nie správneho orgánu. Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že uvedené pochybenie odvolacieho i prvoinštančného súdu nemalo vplyv na správnosť záverov obsiahnutých v dovolaní napadnutých rozhodnutiach súdov.

31. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

32. Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

33. Dovolací súd konštatuje, že všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú žalobcami v dovolaní označené, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozsudku odvolacieho súdu. Ako už bolo vyššie naznačené, § 432 ods. 2 C.s.p. uvádza spôsob, ako má dovolateľ dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia vymedziť. Uvedené ustanovenie je nutné vykladať v súvislosti s § 421 C.s.p. zakladajúcim prípustnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd buď odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

34. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) C.s.p., by mal dovolateľ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a napokon uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Len polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) C.s.p.

35. Pokiaľ dovolateľ v samotnom dovolaní nevyvedie právnu otázku a neoznačí ustálenú súdnu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, alebo neoznačí rozhodnutia, v ktorých bola konkrétna právna otázka dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. V tomto prípade dovolatelia poukázali na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžo/32/2014, 4Sžo/28/2013, 10Sžo/57/2013, 5SŽ/20/2010. Všetky označené rozhodnutia vydal Najvyšší súd SR ako súd odvolací v agende správneho súdnictva a nejde preto o rozhodnutia odvolacieho súdu. V prípade absencie označenia rozhodnutí odvolacieho súdu, dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil súd prvej inštancie a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky (do úvahy prichádzajúce) rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky; v opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v C.s.p., ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 C.s.p. (napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/6/2017, sp. zn. 3Cdo/28/2017).

36. Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu (t. j. právnu otázku, ktorá bola rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej). Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

37. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do tohto pojmu predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili.

38. Dovolatelia v zmysle namietaného odklonu poukázali na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR (sp. zn. 1Sžo/32/2014, 4Sžo/28/2013, 10Sžo/57/2013, 5SŽ/20/2010) pričom ako právnu otázku rozhodujúcu pre vyriešenie predmetného sporu a zároveň otázku, pri ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe uviedli názor odvolacieho súdu, že nemohlo ísť k strate platnosti rozhodnutí o schválení zjednodušeného rozdeľovacieho plánu vykonania urýchleného usporiadania vlastníckych a

užívacích pomerov, a nemohla ani nájomná zmluva zo dňa 2.1.1996 stratiť platnosť niekedy v roku 1997, a už vôbec nie účinnosť dňom 1.1.2008.

39. Podľa § 42i zákona číslo 330/1991 Zb., v znení účinnom od 01.01.2008, rozhodnutie o schválení zjednodušeného rozdeľovacieho plánu vykonania urýchleného usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov stráca platnosť dňom nadobudnutia právoplatnosti uznesenia súdu o začatí konkurzného konania na majetok poľnohospodárskeho podniku, na ktorý sa vzťahoval zákonný nájom podľa osobitného predpisu, alebo schválením vykonania projektu pozemkových úprav, alebo ak došlo k zániku vlastníctva k pozemku, za ktorý bol vyčlenený iný pozemok do bezplatného náhradného užívania, alebo ak došlo k odňatiu poľnohospodárskej pôdy, za ktorý bol vyčlenený iný pozemok do bezplatného náhradného užívania. To platí aj vtedy, ak takéto rozhodnutie bolo vydané pred 1. januárom 2008.

40. Dovolací súd sa oboznámil s rozhodnutiami, od ktorých sa mal podľa dovolateľov dovolací súd odkloniť pri riešení rozhodujúcej právnej otázky a konštatuje, že predmetné rozhodnutia neboli vydané dovolacím súdom a nie sú vo vzťahu k nastolenej právnej otázke priliehavé pre odlišnosť nielen skutkových okolností, ale predovšetkým samotnej právnej otázky v týchto rozhodnutiach riešenej. V uvádzaných rozhodnutiach sa dovolací súd zaoberal súdnym prieskumom zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov o výsluhovom dôchodku. Je pravdou, že sa tam najvyšší súd vyslovil i k otázkam pravej retroaktivity: Ústavný súd Slovenskej republiky sa vo svojej rozhodovacej činnosti viackrát zaoberal časovou pôsobnosťou právnych noriem a aj v náleze PL. ÚS 16/09-51 zo dňa 27. októbra 2010 konštatoval, cit.: „náhle zmeny pravidiel súvisia s kategóriami retroaktivity, ochrany nadobudnutých opráv a legitímnym očakávaním vychádzajúcim z tradície (pôvodne nemeckej) administratívistiky (porov. Tiež Hendrych, D.: Správni právo, obecná časť. 7. Vydání. Praha: C.H.Beck 2009, s. 813). Takéto legitímne očakávanie, účelom ktorého je garancia čitateľnosti správania sa orgánov verejnej moci, je potrebné metodicky odlišovať od konceptu legitímneho očakávania, ktorým Európsky súd pre ľudské práva definuje predmet ochrany, a teda aplikovateľnosť čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“.

41. V tejto veci dovolatelia právo nájmu resp. prenájmu nenadobudli zo zákona, ale ako tvrdili uzavretím zmluvného vzťahu, a to na čas určitý do 31. decembra 2000 (nájomná zmluva z 2.1.1996, č. I. 57 súdneho spisu), naviac nájomná zmluva nebola uzavretá platne (§ 37 ods. 1 a § 41 Občianskeho zákonníka), keďže z jej obsahu nevyplývala špecifikácia parciel, ktoré mali byť predmetom nájmu. Je pravdou, že podkladom pre uzavretie uvedených zmlúv malo byť právo Poľnohospodárskeho družstva v Tesárskych Mlyňanoch dočasne hospodáriť na pozemkoch, existujúce na základe rozhodnutí Pozemkového úradu v Nitre z 03.05.1992 a 08.11.1995 o schválení zjednodušeného rozdeľovacieho plánu vykonania urýchleného usporiadania vlastníckych a užívacích poľnohospodárskych pomerov k predmetným pozemkom. Je nesporné, že išlo o dočasnú zákonnú úpravu. Dovolatelia v konaní nepreukázali existenciu právneho titulu na užívanie sporných parciel a pretože s účinnosťou od 1. januára 2008 bol do zákona č. 330/1991 Zb. doplnený § 42i, ktorý vrátil užívateľské vzťahy vzniknuté dočasne, teda aj k sporným pozemkom do stavu de facto pred vydaním rozhodnutí Pozemkového úradu v Nitre (a to najneskôr ku dňu účinnosti zákona č. 571/2007 Z. z., t. j. k 1.1.2008, ktorým sa zmenil a doplnil zákon č. 330/1991 Zb.), pretože na majetok Poľnohospodárskeho družstva Tesárske Mlyňany bol už 18.12.1997 vyhlásený konkurz, čo znamená podľa dovolacieho súdu, že konkurzné konanie bolo už aj začaté (neskoršia procesno-právna úprava v zákone č. 7/2005 Z. z. už rozlišuje jednotlivé štádiá konkurzného konania, na čo správne dovolatelia poukázali), tak naviac neobstála argumentácia dovolateľov, že mali platne uzavreté nájomné resp. podnájomné zmluvy na predmetné pozemky. Je nesporná i skutočnosť, že žalovaný bol/je vlastníkom (pôvodne i spoluvlastníkom) sporných pozemkov podľa údajov z katastra nehnuteľnosti od roku 2007 (niektoré parcely nadobudol neskôr v rokoch 2011 a 2012), teda vlastníkom sporných parciel bol aj v spornom roku 2014, kedy mali žalobcovia parcely obsiať kukuricou, a to bez súhlasu vlastníka. Naviac dovolatelia nepreukázali, že by za prenájom/nájom predmetných parciel platili ich vlastníkovi resp. družstvu (prípadne správcovi konkurznej podstaty) nájomné alebo platili daň z nehnuteľnosti. S poukazom na uvedené, potom ani právna otázka o tzv. pravej retroaktivite ustanovenia § 42i zákona č. 330/1991 Zb. nebola v dovolacom konaní vo vzťahu k dovolateľom a k predmetu sporu rozhodujúca, keďže prípadne iný záver dovolacieho súdu o tejto otázke, vzhľadom na skutkový stav ustálený súdmi a koncentráciu civilného procesného konania, by nezlepšil pre dovolateľov ich postavenie v tomto spore.

42. S ohľadom na vyššie uvedené dovolací súd dovolanie odmietol v súlade s § 447 písm. f) CSP, pretože nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

43. O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP a vyslovil, že žalovanému voči žalobcom 1/ a 2/ priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

44. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.